

gospodarskega pohoda in napravi s tem tudi za socializem ugodnejša tla.

Toda jugoslovansko vprašanje ima še poseben pomen zaradi svojega mednarodnega značaja. Pravičnosti in praktičnim potrebam primerna rešitev tega vprašanja postaja nujna, da se odpravijo elementi, katerih obstoj mora trajno ogrožati mir na jugovzhodu Evrope in ovirati napredek ondotnega ljudstva.

Jugoslovansko vprašanje je en del balkanskega problema, katerega grozeči značaj razkriva evropska zgodovina stoletja. Da se morejo na Balkanu povoljno urediti odnosi in odstraniti iz njih vzemirajoči elementi, se morajo posamezniki, na Balkanu živeči narodi tako konstituirati, da postanejo sposobni kot faktorji širše zveze, ki naj bo izraz harmonije vseh delov in instrument za zastopanje skupnih interesov. Balkanska federacija ne more imeti zdravega temelja, če niso zadovoljno urejene razmere posameznih delov, med katerimi predstavljajo Jugoslovani najvažnejšega.

Vpričo tega dejstva bi se Jugoslovanska Socialistična Zveza neopustno pregrešila, če ne bi nad nacionalnimi, ampak tudi nad internacionalnimi interesi, če bi pustila jugoslovansko vprašanje v nemar. Sodobno delo socialističnih strank v Srbiji, Bosni in Hercegovini, na Hrvaškem in v slovenskih deželah priča, da priznavajo jugoslovanskemu vprašanju vso važnost, ki mu gre in združujejo svoje moči poglavito za rešitev tega problema. Jugoslovanska Socialistična Zveza v Ameriki je tem bolj dolžna podpirati to delo po najboljši možnosti, ker je prosta nešteti težav, s katerimi se morajo boriti sodruzi v stari domovini in ki jih brez pomoči izven meja živečih rojakov ne bi mogli premagati.

Za Jugoslovansko Socialistično Zvezo so pri tem merodajni praktični momenti. Cilji socializma dajejo Zvezi direktivo pri vsaki akciji; ne vda se pa fantastični veri, da se doseže socializem lahko na mah. Razmere, v katerih živi jugoslovansko ljudstvo do današnjega dne, stopnja njegovega gospodarskega življenja, njegove kulturne in gospodarske prilike in njegova soseska izključujejo vsako misel, da bi se moglo organizirati kot socialistična zveza, preden se izpolnijo pogoji, na katerih je zgradba take družbene organizacije mogoča. Razume se, da je to za bodočnost cilj vsake jugoslovanske socialistične stranke; za sedanjost pa mora delati na to, da se doseže na omejeni poti največ, kar je z ozirom na dejanske razmere mogoče.

Jugoslovanska Socialistična Zveza smatra Jugoslovansko federativno republiko za tak prvi cilj in demokratiziranje vseh industrij v njej za neizogibno.

Zedinjene Jugoslovane, ki se vjema z zakonom koncentracije sil in z vpoštevanjem žive narodne ideje, more biti prvi korak za uresničenje skupine, ki bo gospodarsko, politično in socialno sposobna za svoj lastni razvoj in napredek in za sodelovanje z ostalimi narodi na skupnem polju. Da se doseže tako zedinjenje, se mora najti način, ki zadovolji vse dele in odstrani vsako pretezo za mišljenje, da je en del podvržen drugemu. Dosledno se mora združitev izvršiti v federaciji, v kateri dobi skupnost interesov kakor avtonomija posebnosti svoj pravilni del. Načeloma mora J. S. Z. za tako federacijo zahtevati republičansko obliko, ki je pa razun tega tudi neizogibna, da se prepreči pretendentstvo in intrige raznih dinastij, ki bi ogrožale mir Jugoslovancev, Balkana in vsega

sveta. J. S. Z. prepusti bodočemu naravnemu razvoju postopno centraliziranje, ki sčasoma lahko pretopi federacijo v popolno enoto brez konfliktov, ki bi bili neizogibni, če bi se brez takega prehoda hotelo posameznim delom vsiliti centralistične institucije, s katerimi bi se — po pravem ali krivem — čutili zapostavljene.

Nobena stranka med Jugoslovani ni sama dovolj močna za dosego tega cilja. Ker pa je jugoslovansko vprašanje tako važno, da se mora rešiti, je neizogibno sodelovanje vseh, ki se strinjajo z glavnimi načeli rešitve. Tudi Jugoslovanska Socialistična Zveza je poklicana na to, ker bi njena neaktivnost lahko povzročila, da se rešitev ne bi izvršila, ali pa da bi se izvršila na nedemokratski, škodljiv način. Razume se samo po sebi, da mora biti pri takem sodelovanju izključen vsak kompromis, vsled katerega bi moralna Zveza opustila ali zatajila socialistična načela.

Dočim označuje Jugoslovanska Socialistična Zveza svoj cilj, pa ne more prezreti načela samoodločevanja. Svoj program naznanja in predlaga vsemu narodu, sklepati pa mora narod sam in v ta namen mora dobiti vse garancije, da bo lahko sklepal v popolni svobodi, prost vsakega pritiska in tujega vpliva. V ta namen zahteva Jugoslovanska Socialistična Stranka, da se osvobodijo habsburški dinastiji podvrženi Jugoslovani avstro-ogrski nadvlad, proviziorno konstituira lastno republiko, tam na podlagi splošne, enake, tajne in proporcionalne volilne pravice, priznane moškim in ženskam, po zadostni razpravi izreko svojo voljo z ozirom na svoje bodoče narodno in državno življenje, potem pa da dobe vsi Jugoslovani brez obzira na državo, kateri pripadajo, na enako demokratično podlagi priliko za svobodno posve-

VAŽNO ZA NAROČNIKE!

Zakon zahteva, da mora vsak naročnik imeti list plačan v naprej. Ne na nas, temveč na vas je ležeče, če hočete imeti vse številke Proletarca. Vi imate na svojem naslovu v oklepaju številko, ki pomeni, do kdaj imate list plačan. Prihodnja številka lista je (581) in če je Vaša številka na naslovu taka ali pa še manjša, tedaj takoj obnovite naročnino, ker smo drugače po zakonu prisiljeni, da Vam takoj ustavimo list.

tovanje, pogajanje in sklepanje o vseh zadevah, ki se tičejo združitve vseh delov.

Jugoslovanska socialistična Zveza zagovarja zedinjenje vseh Jugoslovancev, vstevši Bolgare in rešitev vseh sporov, ki so doslej ovirali slovo na korist monarhičnega in kapitalističnega imperijalizma, na tak način, da se zadošči po možnosti vsem spornim delom, predvsem pa pravičnosti, in da se zagotovi trajen sporazum. Tako zedinjeno jugoslovansko bo sposobno za pravičen in praktičen sporazum z ostalimi balkanskimi skupinami in za povoljno ureditev odnosov s sosedji. V Ligi narodov pa najde prostor za svoj razvoj in za sodelovanje z vsemi narodi na polju skupnih interesov. V taki Ligi najde tudi jugoslovanski proletariat svoje pravo mesto v vrsti svetovnega delavskega razreda, v boju, ki izkriči pot v socialistično družbo.

Kaj želi Nemčija.

MISLI IN BESEDE.

Na zadnjo Wilsonovo noto je odgovorila nemška vlada s sporočilom, ki je bilo v zaveznikih, krogih zelo hladno sprejeto. Nemška vlada bi očitno zelo rada dosegla mir, o čemer ne more biti dvoma, če se vzame njen vojaški položaj na eni pa njena notranja situacija na drugi strani v poštev. Pri tem mora razumeti, da ne morejo njene mirovne ponudbe v bistvu pomeniti nič drugega kakor kapitulacijo, kajti kar jo pričakuje na bojišču, ako se nadaljuje vojna do kraja, je absoluten poraz. Bilo bi pač nesmiselno govoriti da nima Nemčija nobene odporne sile več, njene čete se še bojujejo in računati je treba z dejstvom, da nalaga nadaljevanje ofenzive zaveznikom in Ameriki dokaj napora. Kdor misli, da se njih armade le še igrajo, presoja ves položaj prav napako. Ako je treba potisniti nemške vojske čez Reno, ima ne le Foch, ampak vsi poveljniki, vsi vojniki in tudi ljudstvo doma še ogromno nalogo pred seboj.

Tega se je treba zavedati, zakaj opajanje z zmago, dokler ni definitivno dosežena, ima veliko nevarnost v sebi. Toda vojaško je igra Nemčije izgubljena; kajzerjeve fraze, da se zbere v urini nevarnosti vse nemško ljudstvo okrog njega, so besedne pene, ki se lahko blešče v mavričnih barvah, ako jih človek čita s sentimentalnostjo, nima pa nobene resnične vsebine. Kar je mogoče stlačiti pod puško, je kajzer že zbral na bojiščih: Avstrije ne more več elektrizirati in načrti rekrutiranja milijonov v baltičnih deželah, ki niso imeli uspeha, dokler se je Nemčiji dobro godilo, ga bodo imeli še manj sedaj, ko bi mogli taki pomočniki postati le deležni pruske katastrofe.

Ali tudi nova nemška vlada nima dovolj moralnega poguma, da bi pogledala dejstvom naravnost v oči in izvajala iz njih nujne posledice. Iz njenih not je sicer izginil duh nekdanje prevzetnosti in odpadle so grožnje, ki so prej spremljevale vsako ponudbo. Vendar pa manjka v njih tisti odkritosrčni ton, ki je neizogiben, če se hoče zbuditi zaupanje in doseči s pogajanjem uspeh.

Zadnja nota se trudi, da bi napravila vtis popolnega soglasja z Wilsonom, povsod so pa privetki in ovinki, zbujajoči sum, da izražajo besede nekaj drugega kakor se misli.

Morda ima vse to obotavljanje in slepomišljenje nekaj dobrega na sebi. Češar je Nemčiji v interesu njenega lastnega ljudstva treba, je radikalna preobrazba v duhu demokracije. Tej rešitvi bi se očitno tudi Maks rad izognil. Utajiti ne more, da je današnje stanje v Nemčiji nevzdržljivo; ali dočim bi položaj zahteval energičnega rušilca.

ignja novi kancelar vlogo konservatorja. Vsega sistema v njegovi absolutnosti ne more ohraniti; a ker so koncesije neizogibne, bi jih rad napravil tako malo kakor je mogoče. Kajzerju je treba odvzeti nekoliko avtokratične moči; v interesu ljudstva bi bilo, da se brezobzirno napravi križ čez "božanske pravice"; Maks gre za tem, da povzroči kajzerju čim manj žrtev.

MAKSOV ODGOVOR.

Nota, s katero odgovarja nemška vlada zadnjemu Wilsonovemu sporočilu, se glasi:

"Sprejemajoča predlog za izpraznitve zasednih krajev, izhaja nemška vlada s stališča, da naj bi se postopanje pri tem izpraznjevanju in pogojem premirja prepustili vojaškim svetovalecem in da naj bi sedanje stanje sil na bojišču na obeh straneh podalo podlago za ukrepe, ki bi zavarovali in garantirali ohranitev tega stanja.

Nemška vlada priporoča, da poda predsednik priliko, da se določijo podrobnosti. Zaupa predsedniku Zedinjenih držav, da ne odobri nobenih zahtev, ki bi nasprotovale časti nemškega ljudstva in poti, po kateri bi se prišlo do miru in pravičnosti.

Nemška vlada protestira, da se očitajo nemškim silam na suhem in na morju, torej nemškemu ljudstvu, nelegalna in nečloveška dejanja. Za kritje umikanja bo uničevanje vedno potrebno, in to se izvaja v takem obsegu, ki ga dovoljuje mednarodno pravo. Nemške čete imajo najostrejšje ukaze, da varujejo privatno lastnino in skrbje za prebivalstvo, kolikor le morejo. Kjer se zgode kljub tem predpisom prestopki, se krivci kaznujejo.

Nadalje zanikuje nemška vlada, da bi bila nemška mornarica pri potapljanju ladij kdajkoli namenoma uničevala rešilne čolne z njih potniki. Nemška vlada predlaga z ozirom na vse take obdolžitve, da naj preiščejo nevtralne komisije dejstva.

Da se izogne vsemu, kar bi moglo ovirati mirovno delo, je nemška vlada pri Arbelu, da se pošljejo vsem poveljnikom submarinok ukaz, da se prepreči torpediranje potniških ladij, pri čemer pa pač iz tehničnih razlogov ne more garantirati, da dosežejo povelja vsako posamezno submarinko, preden se vrne.

Kot temeljni pogoj miru označuje predsednik uničenje vsake samovoljne sile, ki bi mogla sama, tajno in po svoji lastni volji porušiti mir sveta. Na to odgovarja nemška vlada:

Dejelo ni nemški narod imel vpliva na sestavo vlade. Konstitucija ni doslej ničesar določala o sodelovanju ljudskega zastopstva pri odločitvah

o miru in vojni. Prav sedaj se je izvršila temeljita izprememba teh razmer. Nova vlada se je sestavila v popolnem soglasju z željami ljudskega zastopstva, ki sloni na enaki, splošni, tajni, direktni volilni pravici.

Voditelji velikih strank v rajstagu so člani te vlade. V bodoče ne bo mogla nobena vlada nastopiti ali ostati v uradu brez zaupanja rajstagove večine.

Odgovornost državnega kancelarja napram ljudskemu zastopstvu se zakonito razvija in garantira. Prvo dejanje nove vlade je bilo, da je predložila rajstagu zakonski načrt za izpremembo državne konstitucije, tako da se zahteva za vprašanje o miru in vojni soglasanje ljudskega zastopstva.

Trajnosti novega sistema pa ne varujejo le konstitucionalne garancije, temveč tudi nemajni sklep nemškega ljudstva, čigar velika večina stoji za temi reformami in zahteva njih energično nadaljevanje.

Na predsednikovo vprašanje, s kom imajo oni in proti Nemčiji spojene vlade opraviti, se torej glasi jasn, popoln odgovor, da prihaja predlog miru in premirja od vlade, ki je prosta kakršnegakoli samovoljnega in neodgovornega vpliva in podpirana od pretežne večine nemškega ljudstva.

Self."

NEODPRAVLJENI DVOMI.

Marsikaj bi se lahko odgovorilo na to noto. Nemška vlada na primer tajni kratkoma vsa nezakonita in nečloveška dejanja tekem vojskovanja. To je zelo kočljivo zanikanje vpričo ogromnega materiala, ki je bil nabran v tej zadevi. Treba je imeti pred očmi, da niso poročali o okrutnostih le sovražniki Nemčije, ampak številni Nemci, dezerterji, vojni vjetniki i. t. d. Veliko poguma je treba za trditve o humanitarizmu in legalnem vojskovanju na morju, če se čitatelj spomni na neštete ženske in otroke, na bolniške ladje, ki so bile potopljene na dnu morja, na medaljo, ki je bila skovana v proslavo potopa Lusitanije i. t. d.

Ali med glavne točke, ki delajo — blago rečeno — vtis nejasnosti, spada odstavek o značaju nove vlade. Nota hoče sugerirati, da ima Nemčija že pravo praveč parlamentarno vlado. Čitatelj bi skoraj mislil, da je nemški kajzer že degradiran na prazno dekoracijo. Kdor je zasledoval poročila iz Nemčije, mora o tem imeti prav močne dvome. Nikjer ni bilo doslej citati o faktu izpremembi konstitucije.

Le malo natančneje je treba pogledati noto, pa postane njen vtis popolnoma nezadovoljiv.

Po svetu.

Iz Haaga je prišla vest o velikih protidinstičnih demonstracijah v Berlinu po sprejetju ameriške note. Silna množica ljudstva se je zbrala po vsej dolžini ulice Unter den Linden in pred kajzerjevo palačo in iz množice so doneli tisočeri kliči: "Dol s kajzerjem! Dol s Hohenzollerni! Ustavite vojno! Mi hočemo mir!" Izgredniki so poldrili in razbili več hohenzollernskih spomenikov in se spopadli s policijo, ki je bila brez moči. Obenem poročajo, da je kancelar Maks odgodil zasedanje parlamenta za poznejši čas.

Druga vest iz Haaga se glasi, da so bile v Essen — v kraju velikih Kruppovih tovarn za topove — zadnje tri dni silne demonstracije in krvavi boji s policijo. Delavci v Kruppovih tovarnah so zastrajkali in korakali po ulicah z napisi: "Dol z vojno! Hočemo mir, in ne maramo umreti gladu!" — Policija v Essenju je brez moči. Oblastniki so pozvali vojaštvo, toda vojniki niso hoteli streljati na izgrednike, temveč so odprto vnapziral z zadnjimi.

Te vesti je prinesel na Holandsko očividec, ki je bil v soboto priča izgredom v Essenju. Po njegovem mnenju je Nemčija na robu strašne revolucije, v primeri s katero je bila ruska revolucija le senca. Pobegnil je iz Essenja takoj, boječ se, da izbruhne splošna revolta, še preden doseže mejo.

Najmanjša zavlačitev mirovnega pogajanja povzroči vihar. Nemško ljudstvo je spoznalo, da je Nemčija premagana in se boji invazije, zato pa zahteva mir za vsako ceno. Delavci v Essenju so v strahu, da bodo zavezniške čete vračale zob za zob, ako pridejo v Nemčijo in vsled tega so napepli vse sile, da se neha vojna preden pride do invazije.

Vesti o prihajajoči abdikaciji cesarja Viljema se ponavljajo na vseh straneh. Zdad poročajo, da se kajzer odpove v korist svojemu vnuku, sinu Kronprinca, ki je še dete in čigar osebnost še ni "ohremenjena s splošno neprijateljnostjo". Ampak to poročilo je še špekulacija.

Iz Varšave poročajo, da je poljski regentni svet izdal manifest, naslovljen na poljsko ljudstvo, ki pravi, da pomeni sprejem Wilsonovega mirovnega programa tudi neodvisno Poljsko, v kateri bodo združene vse poljske dežele z izhodom do Baltičnega morja. Regentni svet tudi naznanja, da bo v kratkem razpuščen državni svet (katerega so postavili Nemci) in voditelji političnih strank imajo nalogo izdelati načrt za vlitve poslanecov, ki bodo organizirali novo vlado na demokratskem temelju. Regentje se potem usanknejo novi vladi.

Wilsonova nota dela čudeže. Ob njih pravice oropanimi narodom vpliva povsod pogum, medtem ko je zlomila energijo avtokracije tako krepko, da bi se brez velikega odpora popolnoma porušila, če bi le prišel sunek iz ljudstva. O poljskih zahtevah pravijo poznejše vesti, da jih je kajzer sprejel brez besede. Če bi prišel dovolj odločen poziv iz vrst nemškega ljudstva, bi kajzer najbrže enako resignirano sprejel naznanilo, da je Nemčija republika. Avtokracija je prevzeta, dokler so njeni "podložniki" hlapci; čim se očutijo svobodne državljan in pokažejo to, je kronana prevzetnost takoj pri kraju. Nemci bi to lahko poizkusili.

Alfred G. Anderson, poročevalec lista "Chicago Herald-Examiner", se je letos meseca maja vtihtopil v Nemčijo in prebil teden dni v Berlinu, kjer je zbiral podatke o položaju v Nemčiji. Kakor je prišel v Nemčijo, tako je tudi odšel, ne da bi bil kdo sumil, da je ameriški vojun. Anderson opisuje zdaj v omenjenem listu, kar je videl, slišal in doživel v Berlinu. Očistil je tudi stolnika Ericha von Salzmanna, nečaka generala Ludendorffa, ki eri mu je zaupal, da je Nemčija od začetka vojne poklicala pod orožje dvajset milijonov mož in da je že dva milijona mož ubilih, 750.000 mož pa trajno pohabljenih.

Iz Amsterdamu poročajo: Tukaj ne vedo, kaj se godi za trenutke v Nemčiji, znano pa je, da so v Berlinu in v mestih ob Reni velike demonstracije, če ne resni izgredi. Prišle so vesti, da je ljudstvo v Nemčiji hipoma spoznalo, da ga tudi sedanja vlada vleče za nos in da je ponudba za mir le prikrita, zvižja igra. Ljudstvo zahteva mir za vsako ceno. — Dalje je prišla vest, da je kancelar Maks Badenski že padel in da je kajzer v resnem položaju. Socialisti prireajo dnevno shode in v Berlinu so se v nedeljo pojavili letaki, ki zahtevajo proklamiranje socialistične republike. Vlade oblasti so hitro zaplenile letake. Junkerski listi kot je "Tageszeitung" silovito rjovejo proti "brezpogojni kapitulaciji", medtem ko opozarja "Vorwarts", glasilo socialistične večine junkerje in vsenemee, da se igrajo z ognjem revolucije. V ostalem so militaristi zopet privili vijake cenzure in malo je direktnih vesti iz Nemčije.

Iz Rotterdamu poročajo: Nizozemska vlada je postavila močno armado na holandsko mejo ob Belgiji v pričakovanju, da bo poskušal gotov del nemške armade uiti na holandska tla, kadar pride splošno umikanje iz Belgije. Holandija je pripravljena, da zajame vse, nemške begunce in jih razoroži po mednarodnem pravu.

J. S. Z.

KLUBOV JUGOSL. SOC.
LISTIČNE ZVEZE NA
ZNANJE!

Tajnike klubov J. S. Z. prosim, naj uvažujejo sledeče:

1. Jugosl. socialistična zveza ima nov urad. Vsi delci tega je vse v J. S. Z. spadajoče zadeve pošiljati v bodoče na sledeči naslov:

Frank Petrich,
3639 W. 26. Street, Chicago, Ill.

2. Na konferenci slovenskega in srbskega sekcijanskega odbora, ki tvori v sedanji obliki gl. odbor J. S. Z. je bil dne 8. oktobra t. l. med drugimi važnimi zaključki, ki se tičejo bodočega dela J. S. Z., sklenjeno sledeče: a) da izda konferenca (v tem slučaju gl. odbor J. S. Z.) z ozirom na stalne članke J. S. Z. in izstopa iz Socialistične stranke, ki je postal vsled aktualnih razmer neizogiben, svojo izjavo in pojasnilo. Izjavo, ki se nahaja v današnjem "Proletarcu", dobe vsi klubi s posebnimi dodatki in kratkimi; — b) Zveza ima vsem klubom svoj Charter, katerega dobe, kakor hitro bo gotov; — c) da se povabijo vsi hrvatski člani in klubi, ki dobe izjavo in se strinjajo z njo, da se lahko pridružijo delu J. S. Z.; — d) Izvoljen je bil odbor, ki ima nalogo izdelati načrt pravi, ki naj odgovarja našim potrebam in sedanji situaciji. O načrtu bo glasovalo članstvo J. S. Z., kakor hitro bo gotov; — e) Z ozirom na to, da se je pred kratkim ustanovila nova politična delavska stranka v Ameriki, ki proglasa sprejeti socialističnih načel podobna oni "Labor party" v Angliji, sklene konferenca, da naj poskrbi tajništvo o tej stranki informacije. S tem v zvezi naglašava konferenca važnost organizirane vezi tistih članov in klubov, ki so bili od začetka proti stališču; ki ga zavzema Soc. stranka z ozirom na vojno, torej na stališču, da je treba poraziti avtokracijo centralnih sil, ako se želi, da bo delo za demokratiziranje sveta uspešno; tej akciji škoduje Socialistična stranka s svojo pasivnostjo in vsled tega je bila J. S. Z. pristojna izstopiti iz nje. Dolžnost vseh klubov bodi torej, da slede delu J. S. Z., da so z njo v najtesnejši vezi, tako d anam bo, to pride čas za to mogoče stopiti kompaktno na socialistično delavsko politično arno, pod okrilje iste politične organizacije v Ameriki, o kateri bomo prepričani, da odgovarja resničnim interesom delavstva, demokratije in socializma.

3. Z zadovoljstvom je treba konstatirati, da odobravajo klubi, ki so bili vedno najaktivnejši, bodisi slovenski ali srbski, tokor, ki je bil storjen na konferenci v Springfieldu in se odziviljejo tajništvu J. S. Z. kakor poprej. Nobena dvoma ni torej, da postane J. S. Z. konstituirana kakor je danes, v kratkem močna postojanka socialističnega gibanja Ameriki.

4. Konferenca polaga važnost na razširjanje naše literature in glasil, "Proletarec" in "Radnički Novin", da postanejo vsi člani naročniki in da pridobivajo naročnike tudi med nečlani. Slovenski sodruzi, ki pridejo v dotiko s srbskimi in hrvatskimi delavci, naj jim priporočijo "Radničke Novine", katerih naslov je 2296 Clybourn Ave., Chicago, Ill. List izhaja dvakrat na mesec in stane \$1 na leto.

Sodrug! Naša detiza bodi Naprej! Kajti važni svetovno politični dogodki so pred nami, in mi moramo biti nanje pripravljeni, ne posamezni, raztrešeni, ampak kompaktni v J. S. Z.; ako ne bomo sledili tem dogodkom kot organizirana celota, — jim posamezno gotovo ne bomo mogli, in to bi pomenilo za nas, da smo padli nazaj v dobo politične teme in splošne letargije.

Naprej, na delo za pojava J. S. Z.!

Za tajništvo J. S. Z.,
Frank Petrich,
3639 W. 26. St., Chicago, Ill.

Cleveland, O.

Članom Slovenskega socialističnega kluba št. 27 J. S. Z. namigam, da so redne klubove se je vsako drugo in četrto nedeljo v mesecu v klubovih prostorih v Narodnem Domu. Začetek se je vedno ob dveh popoldne.

Klubove seje so bile vedno važne; člani in članice bodo gotovo razumeli, da pomnožuje se

danji čas njih važnost. Delavstvo pričakuje po vsem svetu veličanske naloge, in kos jim bo le tedaj če bo pripravljeno nanje. Prišel bo čas, ko se konča sedanja vojna; ogromne izpremembe se izvrše tedaj ne le v svetovni politični konstelaciji, ampak tudi v domačem gospodarskem življenju vsake dežele. Ako bi delavstvo sedaj držalo križem roke, bi bilo samo odgovorno za neizmerno gorje, ki bi ga lahko zadelo. Da odvrnemo to od sebe, moramo spoznati naloge, ki nas čakajo in delati, da bomo pripravljeni.

Zato je upati, da si bodo sodruzi in sodrugi vzeli časa in porabili priliko, da se udeležijo seji in jih napravijo plodonosne. Čin bolj se bomo vsi zanimali za predmete, ki prihajajo na dnevni red in se udeleževali razprav, tem uspešnejše bo naše delo.

A. Bogatay, tajnik.

Upravitelj sovražne lastnine Mitchell Palmer izjavlja, da bo njegov urad prodal do božiča za nadaljnjih sto milijonov dolarjev premoženja, ki ga lastujejo nemška podjetja v tej republiki.

Nemčija je zagrozila, da se bo poslužila enake taktike za osvetilo, ako ne preneha Amerika s prodajanjem podjetij, ki jih posedujejo nemški podaniki in firme v Združenih državah. Palmer pravi, da je nemška grožnja nesmiselna, ker je v Nemčiji investirano samo okoli 14,000,000 ameriškega kapitala. Ameriški odgovor na nemške proteste je, da bo do božiča prodanih dvanajst nemških podjetij v tej deželi, ki predstavljajo vrednost \$100,000,000.

Združene države se pred resno nalogo z ozirom na delavsko vprašanje, če se vzame v poštev, da ima Amerika nad 1,750,000 mož v Franciji, v taboriščih se pa vežba do 3,000,000 mož, medtem ko je še na tisoče drugih, ki služijo v mornarici in mornariški pehoti. Fante in može, ki so odšli v armado in mornarico, je bilo treba nadomestiti z drugimi delavci. Že to je samo na sebi velika naloga, ki postane še večja, ker morajo delavci, ki so ostali doma, preskrbeti armado in mornarico z vsem potrebnim. Da se ta naloga pravilno reši, je delavski departament ustanovil oddelek za izvežbanje in dilucijo, kateremu načeljuje Chas. T. Clayton, bivši podravatelj zveznega urada za posredovanje dela, ki temeljito pozna razmere v industriji. Mr. Clayton je šel takoj na delo. Razdelil je Združene države v industrijske okraje, v katerih so velike tovarne, ki izdelujejo potrebščine za vladu. Vsak okraj ima po enega superintenta, ki nadzoruje poduk in izvežbanje delavcev. Na ta način se tovarnjari spodbujajo, da ustanove v svojih tovarnah departamente, v katerih se uče in vežbajo delavci, da lahko opravljajo dela, ki zahtevajo izurjene in izvežbane delavce. Ob enem pa spodbuja ta sistem tudi delavce, da se radi uče. Kajti delavci avanzirajo in dobe boljše delo, kakor hitro so pokazali, da se je njih izurjenost tako razvila, da ga lahko izvršujejo.

Dne 21. oktobra so postale veljavne vse določbe, ki nakladajo večje omejitve pri porabi živil. Določbe, ki jih je izdal živilski upravitelj, so obvezne za hotele, restavracije in kavarne. Najbolj radikalna odredba omejuje odmere mesa in odpravlja popolnoma "četrti obed". Določba pravi, da je četrti obed nepotreben in nepatriotičen. Banketi in skupni obedi naj bodo zelo preprosti.

V Chicagi se preiskujejo goljufije pri zadnjih volitvah. Veleporoti je predložena cela vrsta šeparskih slučajev. Človek bi mislil, da je tudi poštenost v političnem življenju del patriotizma; gotovo profesionalni političarji so pač drugega mnenja. Recite mi, da ni patriotičen, pa vam skoči v oči: to ga pa ne ovira, da ukrade tih glasov, kolikor le more.

Za varčevanje s papirjem so bile izdane nove vladne črdbne. Izdajatelj listov ne smejo izdati premij, razpisavati tekem in se posluževati podobnih sredstev za pridobivanje naročnikov. Izdajati se ne smejo prazniške, industrialne in posebne izdaje listov. Na drobno se ne smejo listi prodajati za nižjo ceno, kot je v tisku označena.

Znaki smrti.

Ali se je mogoče prepričati o človeku, da li je res mrtel? Najvažnejša poskušnja obstoji v tem, da se zapiči igla v kožo. Če je človek še živ, se koža zapre in okrog luknjice pordeči. Če je pa mrtel, ostane luknjica odprta. Tako je v veliki večini slučajev. Vendar pa pridejo redki slučajji, ko to samo ne zadostuje.

Edini in najzanesljivejši dokaz smrti je razpadanje telesa. Ker pa se ne sme iz zdravstvenih in drugih ozirov čakati tako dolgo, se navadno človek prej zakopije, ne da bi se popolnoma prepričali, ali je za gotovo mrtel ali ne. Večina jih je res mrtva, ne pa vsi. Poskušajte so dokazale, da je precej slučajev, ko je bil človek pokopan živ, in o tem so se napisale cele knjige. Nedavno je izšla ena v Londonu pod naslovom: Prezgodnji pokopi. Tam je več dokazanih slučajev. Ne zgodi se sicer velikokrat, vendar pa je vedno dovolj takih slučajev.

Belgijski zdravnik dr. Feard je iznašel dvoje sredstev, kako se prepričati, da li je človek mrtel ali ne. Prvi je s pomočjo električnih žarkov, drugi pa na podlagi florescena. Dokler je življenje v človeku, je gotovo, da se kolikor toliko pretaka še kri po njem. Po mnogih poskušnjah je iznašel rečni zdravnik florescin, to je popolnoma neškodljiva snov, katere se vbrizga pod kožo. Če je še kolikar življenje, dobi koža rumeno barvo, oči pa zelenkasto. Če pa ni prav nobenega življenja

ZNAKI SMRTI.

več, ostane vse telo neizpremenjeno in to je popoln dokaz, da je mrtvo.

S pomočjo električnih žarkov pa se da prepričati na ta način, da se človek fotografira. Kot znanu, gredo Roentgenovi žarki skozi telo. Dokler je človek živ, se želodec in čreva ne morejo fotografirati. Pri mrtvem človeku je pa to vse vidno. Po smrti se namreč najprej nabere v želodec plin, ki svetijo. In ti plini se dajo tako dobro fotografirati, da se popolnoma loči in pozna oblika želodeca in čreva.

Francija je že sklenila, da bo fotografirala vse dvomljive smrtne slučaje po bolnišnicah, potem ne bo več nevarnosti, da bi koga pokopali živega.

Znane je več slučajev, ko so se ljudje bali biti živi pokopani, ter so odredili, da se jim mora zasadi ostra bodalo v srce, preden jih pokopljejo.

JAPONCI IN ZDRAVJE.

Japonska vlada je nedavno razposlala okrožnice ljudstvu, kako naj se zadrži, da ostane zdravo. V tej okrožnici priporoča: Bodi toliko na prostem zraku, kot je sploh mogoče. Mudi se mnogi na soncu in izprehajaj se. Tvoje dihanje naj bo vedno enakomerno in globoko. Glede hrane priporočamo, da ješ do sita samo enkrat na dan in sicer močnat jedi, zelenje, jajca in sveže mleko. Mleka pij posebno veliko. Presveči dobro svojo hrano. Koplji se vsak dan v topli vodi in vzemi

Jugoslov. socijalistična Zveza v /mariki.

SEKCIJSKI ODBORI:

ODBORNIKI SLOVENSKE SEKCIJE:

ODBORNIKI SRBSKE SEKCIJE:

ZVEZNI NADZORNI ODBOR:

ZVEZNO TAJNIŠTVO:

SLOVENSKI KLUBI:

SRBSKI KLUBI:

SEKCIJSKI ODBORI:

ODBORNIKI SLOVENSKE SEKCIJE:

ODBORNIKI SRBSKE SEKCIJE:

ZVEZNI NADZORNI ODBOR:

ZVEZNO TAJNIŠTVO:

SLOVENSKI KLUBI:

SRBSKI KLUBI:

SEKCIJSKI ODBORI:

ODBORNIKI SLOVENSKE SEKCIJE:

ODBORNIKI SRBSKE SEKCIJE:

ZVEZNI NADZORNI ODBOR:

ZVEZNO TAJNIŠTVO:

SLOVENSKI KLUBI:

SRBSKI KLUBI:

SEKCIJSKI ODBORI:

ODBORNIKI SLOVENSKE SEKCIJE:

več, ostane vse telo neizpremenjeno in to je popoln dokaz, da je mrtvo.

S pomočjo električnih žarkov pa se da prepričati na ta način, da se človek fotografira. Kot znanu, gredo Roentgenovi žarki skozi telo. Dokler je človek živ, se želodec in čreva ne morejo fotografirati. Pri mrtvem človeku je pa to vse vidno. Po smrti se namreč najprej nabere v želodec plin, ki svetijo. In ti plini se dajo tako dobro fotografirati, da se popolnoma loči in pozna oblika želodeca in čreva.

Francija je že sklenila, da bo fotografirala vse dvomljive smrtne slučaje po bolnišnicah, potem ne bo več nevarnosti, da bi koga pokopali živega.

Znane je več slučajev, ko so se ljudje bali biti živi pokopani, ter so odredili, da se jim mora zasadi ostra bodalo v srce, preden jih pokopljejo.

JAPONCI IN ZDRAVJE.

Japonska vlada je nedavno razposlala okrožnice ljudstvu, kako naj se zadrži, da ostane zdravo. V tej okrožnici priporoča: Bodi toliko na prostem zraku, kot je sploh mogoče. Mudi se mnogi na soncu in izprehajaj se. Tvoje dihanje naj bo vedno enakomerno in globoko. Glede hrane priporočamo, da ješ do sita samo enkrat na dan in sicer močnat jedi, zelenje, jajca in sveže mleko. Mleka pij posebno veliko. Presveči dobro svojo hrano. Koplji se vsak dan v topli vodi in vzemi

Jugoslov. socijalistična Zveza v /mariki.

SEKCIJSKI ODBORI:

ODBORNIKI SLOVENSKE SEKCIJE:

ODBORNIKI SRBSKE SEKCIJE:

ZVEZNI NADZORNI ODBOR:

ZVEZNO TAJNIŠTVO:

SLOVENSKI KLUBI:

SRBSKI KLUBI:

SEKCIJSKI ODBORI:

ODBORNIKI SLOVENSKE SEKCIJE:

ODBORNIKI SRBSKE SEKCIJE:

ZVEZNI NADZORNI ODBOR:

ZVEZNO TAJNIŠTVO:

SLOVENSKI KLUBI:

SRBSKI KLUBI:

SEKCIJSKI ODBORI:

ODBORNIKI SLOVENSKE SEKCIJE:

ODBORNIKI SRBSKE SEKCIJE:

ZVEZNI NADZORNI ODBOR:

ZVEZNO TAJNIŠTVO:

SLOVENSKI KLUBI:

SRBSKI KLUBI:

SEKCIJSKI ODBORI:

ODBORNIKI SLOVENSKE SEKCIJE:

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

1918-1919

Ustanovljena dne 8. avgusta 1901.

Inkorporirana 22. aprila 1901 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URAĐNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 1098 Norwood E'd., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newport, Pa.

Glavni tajnik: BLAZ NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIĆ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. tajnik: ANDREJ VIDRIČ, 170 Main St., Franklin, Conemaugh, Pa.

Blagajnik: JOSIP ZELE, 8502 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Pom. Blagajnik: ANTON HOCEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: JOSIP PETERNEL, Box 95, Willock, Pa.

1. nadzornik: NIKOLAJ POVSE, 1 Grab St., Numrey Hill, N. S. Pittsburg, Pa.

2. nadzornik: IVAN GROSELJ, 885 E. 137th St., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERZAN, Box 72, East Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANK TEROPČIĆ, R. F. D. 3, Box 146, Fort Smith, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO:

"GAS NARODA," 82 Cortlandt Street, New York City.

Čerjena društva, oziroma njih uradniki, so ujudno prošeni posiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom: Poštini, Expressni, ali Banknih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovijo: Blaz Novak, Title Trust and Guarantee Co. in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika take pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznajo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

Največja slovenska zlatarska trgovina

FRANK ČERNE

6033 St. Clair Ave., : Cleveland, Ohio

Ure, verižice, prstane, broške, zapratnice, medaljonske, itd. Popravljamo ure po nizki ceni.

Podružnica Columbia Gramofonov in gramofonskih plošč slovenskih in drugih. Se prodaja na mesečna odplačila.

Pišite po cenik, kateri se Vam pošlje brezplačno.

Najboljše blago. Najnižje cene.

MODERNO UREJENA

NARODNA KAVARNA IN RESTAURACIJA

Domača kuhinja, svakovrstni kolači dobre pijače, turška kava, sladoled in smodke.

Operto po dnevu in po noči.

Ž. RADNOVIĆ, lastnik.

1149 W. 18th. Str. Chicago, Ill.

Previdne gospodinje

imajo doma vedno eno steklenico Dr. Richterjevega

PAIN-EXPELLER

Zanesljivo sredstvo za vtrjenje pri revmatičnih bolečinah, prehladih, zavstavljenju itd.

Jedino pravi s varstveno znamko sidra

Sei in 66c. v lekarnah in naravnost od F. AD. RICHTER & CO.

74-80 Washington Street. New York, N. Y.

PRIPOROČILO.

Sodrug Louis Kveder je potovalni zastopnik "Proletarca" za vse države. Pravico ima, da nas zastopa v vseh rečeh, kar se tiče naročil in oglasov. Sodruge prosimo, da naj mu pri tem poslu kolikor mogoče pomagajo.

Upravištvo.

Pravi socialist ne sme biti rezervist, ampak mora biti vedno aktiven vojak svoje stranke. Kdor nosi svoje prepričanje le sam v sebi, ne koristi nič ne sebi, ne svoji stvari. Prepričevati mora tiste, ki še niso prepričani.

Kvi socialist hoče poznati težave, zapreke, uspehe in napredek delavskega boja.

Na tej poti ga spremlja Proletarec.

Delavec, ki ne čita svojega glasila, je nepopoln delavec. On je hlapec svojega gospodarja, nikdar pa in v nobenem oziru ne sam svoj gospod.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega soc. kluba se vrševsak drugi in četrty petek v mesecu v Ilirija dvorani, 30—1st Ave. Ker so vedno važne stvari na dnevnem redu, zato Vas vže dolžnost, da pridete vsi na sejo. Pripeljite s sabo tovarise, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji.

John Lenko, tajnik.

